

Cartes de poblament
valencianes modernes
(segles XVI-XVIII)

.II.

Edició a cura de
Enric Guinot Rodríguez
Manuel Ardit Lucas

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

2016

*f*onts històriques valencianes

Directors de la col·lecció
Antoni Furió i Enric Guinot

© Enric Guinot Rodríguez i hereus de Manuel Ardít Lucas, 2016

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2016

Disseny de la col·lecció: J.P.

Il·lustració de la coberta:

Mestre / Vicent: L'expulsió dels moriscos.

Embarcament dels moriscos al Grau de Dénia (1613)

Maquetació: Inmaculada Mesa

ISBN (obra completa): 978-84-370-9756-5

ISBN (vol. II): 978-84-370-9758-9

Dipòsit legal: V-1643-2015

Impressió: Guada Impressors, SL

Aquest segon volum de les cartes de poblament valencianes de l'època moderna continua el recull per ordre cronològic encetat a l'anterior, i encara prosseguirà amb un tercer fins arribar-hi a les darreries del segle XVIII. En aquest cas els documents editats abasten des del mes de juliol de 1611 a març de 1612, per tant tots estan relacionats amb l'expulsió dels moriscos de 1609 i el nucli principal del programa de repoblament dut a terme per la noblesa valenciana.

La seua geografia continua sent molt diversa, d'arreu del país, si bé hi ha algunes senyories que concentren més documents, com ara el ducat de Gandia, el comtat de Bunyol i la Vall d'Aiora. A més, comencem a trobar els primers casos de canvi i renovació de les cartes pobla atorgades l'any anterior, el 1610, molt immediates a l'expulsió. Tal com palesen d'altres documents de negociacions entre senyors i nous vassalls, que publiquem ací, el conflicte d'interessos entre les parts sobre les rendes a pagar i les obligacions dels camperols de vegades portaren a la redacció de successives cartes de poblament.

I com en el volum anterior, els documents tenen procedències molt diverses: hi ha textos originals trets del primitiu protocol notarial on van ser registrats, però en uns altres casos també hem hagut de conformar-nos amb còpies del mateix segle XVII o més sovint ja del XVIII. Aquest fet comporta que, de vegades, el contingut dels textos no siga totalment correcte, la qual cosa pot comprovar-se tant per les errades ortogràfiques —més freqüents en la part llatina— com en l'antroponímia, amb variacions del cognom d'algun repoblador dins d'un mateix document. També hi ha alguns casos en els quals només hem localitzat un fragment o alguns capítols de la carta pobla, tot i que sempre hem transcrit personalment el text que publiquem, la qual cosa ens ha permès de corregir alguna publicació anterior, no sempre afortunada en la seua exigència de rigor acadèmic.

CATÀLEG CRONOLÒGIC
DE LES CARTES DE POBLAMENT D'AQUEST VOLUM

115. 1611, juliol 10. Miramar.
116. 1611, juliol 10. Benumea, Favara i Atzeneta (terme de Pego).
117. 1611, juliol 10. Bèlgida.
118. 1611, juliol 10. Segona d'Olocau, Marines i Gàtova.
119. 1611, juliol 11. Bellús.
120. 1611, juliol 11. Senyera.
121. 1611, juliol 11. Benimeixís (terme de Senyera).
122. 1611, juliol 11. Xella.
123. 1611, juliol 11. Estubeny.
124. 1611, juliol 12. Navarrés.
125. 1611, juliol 12. Corberà.
126. 1611, juliol 15. Primera d'Anna.
127. 1611, juliol 15. La Vall de Cofrents, Xalans, Xarafull, Teresa i Sarra.
128. 1611, juliol 15. Castellnou.
129. 1611, juliol 16. Vallés.
130. 1611, juliol 18. El Ràfol de Salem i l'Alcúdia.
131. 1611, juliol 19. Salem, Elca i Benigerví.
132. 1611, juliol 19. Alfara de la Baronia.
133. 1611, juliol 20. Algímia de la Baronia.
134. 1611, juliol 20. Beniatjar.
135. 1611, juliol 22. Segona del Genovés.
136. 1611, juliol 24. Lloc Nou d'En Fenollet.
137. 1611, juliol 24. Xest.
138. 1611, juliol 25. Miralbó i la Torre d'En Lloris.
139. 1611, juliol 30. Bunyol.
140. 1611, juliol. Primera de Xeresa (perduda).
141. 1611, agost 1. L'Alcúdia (Cocentaina).
142. 1611, agost 7. Riba-roja.
143. 1611, agost 7. Gaianes.
144. 1611, agost 8. Ondara.
145. 1611, agost 9. Annauir (Xàtiva).
146. 1611, agost 15. Terrateig.
147. 1611, agost 16. Primera de l'Alcúdia de Crespins (perduda).
148. 1611, agost 17. Montitxelvo.
149. 1611, agost 17. La Vall d'Alcalà: la Jovada, la Roca i Beniaia.
150. 1611, agost 19. Primera de Petrer.
151. 1611, agost 26. Aiello de Malferit.
152. 1611, agost 26. Segona de Benimeixís.

153. 1611, agost 28. Llanera, Cairent i Carbonell.
154. 1611, agost 28. L'Atzúbia.
155. 1611, agost 31. Negrals.
156. 1611, setembre 2. Fornà.
157. 1611, setembre 4. Albalat i Segart.
158. 1611, setembre 4. Benissili (la Vall d'Alcalà).
159. 1611, setembre 5. Setla i Mira-rosa.
160. 1611, setembre 5. Negociació fallida de Cirat.
161. 1611, setembre 5. Benilloba.
162. 1611, setembre 7. Segona de Benilloba.
163. 1611, setembre 8. Proposta de Toga (no acceptada).
164. 1611, setembre 11. Sarra.
165. 1611, setembre 12. Benidoleig.
166. 1611, setembre 12. La Vall de Xaló.
167. 1611, setembre 14. Teresa de Cofrents.
168. 1611, setembre 15. Xarafull.
169. 1611, setembre 17. Aiòder.
170. 1611, setembre 17. Fonts d'Aiòder.
171. 1611, setembre 21. Alboraig.
172. 1611, setembre 25. Mislata.
173. 1611, setembre 25. Benitandús i Alfara (terme d'Eslida).
174. 1611, setembre 25. Pedralba i Bugarra.
175. 1611, setembre 27. Xalans.
176. 1611, setembre. 30. Vilamarxant.
177. 1611, octubre 2. Alfarrasí (perduda).
178. 1611, octubre 3. Monòver.
179. 1611, octubre 9. Primera de Benaguasil.
180. 1611-1612. Negociacions posteriors per una nova pobla de Benaguasil.
181. 1611, octubre 12. Benasau.
182. 1611, octubre 17. Otos, Torralba i Micena.
183. 1611, novembre 10. Macastre.
184. 1611, novembre 11. Tous.
185. 1611, novembre 17. Almedíxer.
186. 1611, novembre 20. Artana.
187. 1611, novembre 27. Picassent.
188. 1611, desembre 2. Tormos.
189. 1611, desembre 3. Iàtova.
190. 1611, desembre 4. Vilanova de Borriol.
191. 1611, desembre 5. La Vilavella.
192. 1611, desembre 9. Betxí.
193. 1611, desembre 11. Elda.

194. 1611. Albaterra.
195. 1612, gener 3. Favara.
196. 1612, gener 8. Cirat, Pandiel i el Tormo.
197. 1612, gener 10. L'Alcúdia de Crespins.
198. 1612, gener 12. Modificació de Teresa de Cofrents.
199. 1612, gener 13. Modificació de Sarra.
200. 1612, gener 14. Modificació de Xarafull.
201. 1612, gener 20. Modificació de Xalans.
202. 1612, gener 24. Segona de Sumacàrcer.
203. 1612, gener 26. Vilallonga.
204. 1612, febrer 3. Toga.
205. 1612, febrer 7. Segona del Pujol (terme de Benimuslem).
206. 1612, febrer 19. Benimeli.
207. 1612, març 3. Montan.
208. 1612, març 4. Montanejos.
209. 1612, març 5. Aranyuel.
210. 1612, març 14. Alberic, Alcosser, Alàsquer i Gavarda.

115.

1611, juliol 10.

Carles de Borja i Centelles, duc de Gandia, atorga la carta pobla de Miramar.

Notari Andreu Alòs.

A. AHN, Osuna, lligall 562, D-139 (antic núm. 44). Còpia de 1721 a partir d'una altra còpia feta pel notari Domingo López, només amb la part dels capítols. Pel deteriorament que tenia ja en aquella època, falten alguns capítols pràcticament sencers, tal com indica el text mateix.

Edicions:

Inèdita.

TEXT

Miramar.

Capítulos del auto de nueva población del lugar de Miramar, recibido por Andrés Alós, notario, en 10 de julio de 1611, de que ay una copia en contaduría signado por Domingo López, notario, como regente los libros de dicho Alós, que por estar muy maltratado y en las dos primeras ojas faltarle un pedazo de papel dellas, y no encontrarse en los registros de dicho Alós, se expresará solo lo que se pueda leer dexando algunos blancos.

[I]. Primeramente, (quedan doze renglones que no se pueden leer y parece son los capítulos que hablan del censo de las casas y de las tierras y de la porción de tierra que se concedió a cada poblador, y esto se entiende por algunas palabras que se pueden leer y lo demás está rasgado).

II. Íttem, que los dichos nuevos pobladores estén obligados a hazer cañamiel, cada año, la quarta parte de la tierra que tendrán de la huerta, exepcto el primer

año, que los dichos nuevos pobladores no tendrán noticia y plática de cómo se planta y se cultiva. Y que estén obligados a traer al trapig, desde la playa del mar, veinte quintales de leña por cada anegada de cañamiel que tuvieren obligación de hazer en cada año, pagando el señor a quartillo por cada quintal de porte.

III. Ítem, que cada uno de dichos pobladores nuevos estén obligados a traer a sus costas, al trapiche, la cañamiel que tuviere.

III. Ítem, la repartición y dominio del plantel se reserva para el señor o para el oficial que por su excelencia lo tuviere a cargo, de la propia manera que antes estava.

V. Ítem, que de todo género de grano y frutos que se cojerán, así de presente como en lo esdevenidero, en las tierras güertas, hayan de pagar y paguen (quedan catorse renglones del papel rasgado y, por algunas palabras que se leen, se entiende ser los capítulos que hablan de la partición de frutos y granos de tierras güertas y secano, y de la partición del azúcar).

VI. Ítem, que de toda manera de frutos y cosas que pagan diesmo de paner, y de las que no le pagan, hayan de pagar a la ochena después de haver pagado diesmo; y de los alfálfes, de la misma manera, a la ochena, y de las higueras y de los higos, después de ser secos y pagado diesmos y primicias a la ochena.

VII. Ítem, que de las viñas, así del vino como de la pasa, hayan de pagar y paguen a la ochena, pagados primero diesmos y primicias, la qual ochena hayan de pagar a saber es, el vino al duell, y de la pasa después de seca y enxuta.

VIII. Ítem, que todo censo, fadiga y luismo, así de casas como de tierras, se haya de pagar en dos iguales pagas, la una en Navidad y la otra en san Juan de junio.

IX. Ítem, que ninguno de dichos nuevos pobladores puedan por ningún tiempo pedir lizencia, ni se la den ni puedan ser compelidos a darla, para vender de la mitad de las tierras sin vender juntamente la casa, a la qual hayan de estar siempre obligadas la otra mitad de dichas tierras.

X. Ítem, que tengan obligación dichos nuevos pobladores de llevar la cañamiel al trapig del señor, y el trigo y granos que huvieren de moler, a los molinos del señor, y el azeyte a las almasaras del señor, sin que ninguno lo pueda llevar (queda una palabra por fin deste capítulo que por estar rasgado el papel no se puede leer).

XI. Ítem, que del azeyte hayan de pagar al quarto desta manera, que después de cojidas las aceytunas, a sus costas las hayan de llevar a la almasara y allí pagar el drecho que es, de quatro, una, y de lo que les quedare, hayan de pagar drecho de almaseraje.

XII. Ítem, que todos en común y cada uno en particular estén obligados a dar gente y cavalgaduras, lo que fuere menester, para el trapiche, a los quales se les pagarán sus jornales conforme se hallará por los registros de contaduría de antes de la expulsión de los moriscos, la qual gente hayan de nombrar y señalar al tiempo

que lo acordaren; y que nayde pude pretender más de lo que está dicho, y si alguno de los señalados faltare, esté en facultad del señor o de sus oficiales alquilar a sus costas, y el señor esté obligado a dar maestro para hazer el azúcar, y leña y ponerle a punto, a sus costas.

XIII. Íttem, que los dichos nuevos pobladores estén obligados a desavecindarse de los lugares son vezinos dentro de quinse días, y se entienda a los que son naturales del reyno. Y hayan de hazer todos así, del reyno como fuera dél, residencia personal en dicho lugar de Miramar por tiempo de seis años contadores del día del auto de la concordia en adelante, ço pena de comiso de la casa y tierras.

XIII. Íttem,¹ los dichos nuevos pobladores y cada uno en particular, por razón de las casas que oy se pueblan en dicho lugar de Miramar como por las que se poblarán y edificarán en él *imperpetuum*, estén obligados a dar una sarria de paxa cada un año al señor.

XV. Íttem, se reserva para la señoría las carnicerías como el drecho de avi-tuallar aquellas, ornos, flecas, molinos, almasaras, tavernas, sisa de vino, panadería y otro qualquier género de regalía, así de presente como por lo venidero, sin que nadie pueda pretender lo contrario ço pena de comiso y confiscación de bienes de los contravinientes a este capítulo.

XVI. Íttem,² que las obligaciones, censos, pechos y demás cosas contenidas en estos capítulos se entiendan así por las casas que al presente están edificadas como en las que se edificarán y poblarán en dicho lugar de Miramar *imperpetuum*.

XVII. Íttem, que nadie de dichos pobladores nuevos puedan cortar rama gruesa de árbol alguno, ni desimalar ni cortar árbol de pie, sin expresa lizencia del señor o del bayle o official que por él señor estuviere en dicho lugar de Miramar, ço pena de veinte y cinco libras por cada árbol que cortare y diez libras por cada árbol que desimalare.

XVIII. Íttem, se reservan para la señoría todos los pinos, encinas y álamos negros, así en lo común como en lo particular en dicho término, sin que nadie los pueda cortar ço pena de veinte y cinco libras por cada uno de los que cortare, así grandes como pequeños.

XIX. Íttem, que el guardar, limpiar las asequias y demás gastos que se ofrecieren sobre esto, venga a cargo de los dichos nuevos pobladores sin que el señor tenga obligación de pagar nada.

XX. Íttem, que los que plantaren viñas no estén obligados a pagar ni paguen al señor por tiempo de diez años sinó solamente el censo, y asimismo los que plantaren olivar dentro de diez y seis años. Y que estén obligados avisar al bayle o a quien por su excelencia quedare, el día que se plantaren dichas viñas o olivares desde el día de la población adelante, porque se sepa en qué día se plantaren dichas viñas y olivares.

¶¹ Al marge esquerre: *Sobre las cassas*. ¶² Al marge esquerre: *Sobre las cassas*.

XXI. Ítem, que si alguno de dichos pobladores edificare alguna casa en dicho lugar de Miramar, dentro de cinco años no pague al señor censo alguno, y esto se entiende así por los que oy están en dicho lugar de Miramar como por los venideros.

XXII. Ítem, que siempre y quando dichos nuevos pobladores no tuvieren cañamiel para navegar el trapiche de dicho lugar de Miramar, de diez noches en adelante, en tal caso estén obligados a traerla al trapiche del lugar de Berreguart o al trapiche que por su excelencia o sus oficiales fuere señalado, pagándoles aquello que se allare por registros de contaduría. Y siempre que dicho lugar de Miramar tenga cañamiel para diez noches, en tal caso haya de navegar dicho trapiche de Miramar, dándole aderesas el señor, con maestro y lo demás que le es nesario, tirando empero la cañamiel dichos nuevos pobladores a sus costas.

XXIII. Ítem, que todos aquellos que sacaren amarjales de aquellas que no han sido sacadas asta el día de oy, no hayan de pagar ni paguen por tiempo de diez años censo ninguno sinó solamente el drecho de la ochena. Con tal que no puedan sacarlas que no sea con lizencia del señor o de sus oficiales, la que por aquello les fuere señalada, pasada en cosa jutgada, fuese declarado la tal tierra haver caydo en pena de comiso.

XXIII. Ítem, que ninguno de los dichos nuevos pobladores puedan vender ni empeñar, alienar ni hazer donación, ni en última voluntad *vel alias*. directa ni indirectamente, dichas tierras ni partes de aquellas a ninguno que sea vezino ni morador de casa en Benirredrá, Daymús, Alquería de Tamarit, Piles, Palmera, Rafelsineu, Beniarjó, Palma y Ador, ço pena de comiso, de tal suerte que en todo caso que se allare haverse echo lo contrario, la tal casa y tierra *ipso facto*, sens cognició de causa alguna, su excelencia y sus sucesores la puedan ocupar y recobrar, así como si con sentencia pasada en cosa juzgada fuese declarado la qual tierra haver caydo en pena de comiso.

Quibus quidem capitulis lectis etc.

116.

1611, juliol 10. Benumea (terme de Pego).

Carles de Borja i Centelles, duc de Gandia, mitjançant el seu procurador Mateu de Roda, ciutadà i habitant de Gandia, atorga la carta pobla dels llocs de Benumea, Favara i Atzeneta, situats al terme de Pego, per a vint-i-quatre pobladors.

Notari, Josep Puig.

A. ARV, Escrivanies de càmara, any 1767, exp. 52, ff. 482r-487v.

B. ARV, Reial Justícia, núm. 808, ff. 395r-402v. Còpia datada l'1 d'octubre de 1770.

Edicions:

Inèdita.

Cita: M. Gual, *Las cartas pueblas del Reino de Valencia*, València, Generalitat Valenciana, 1989, doc. núm. 278.

TEXT

Die X mensis iulii anno a Nativitate Domini M DC XI.

In Dei nomine, amen. Noverint universi quod nos Matheus de Roda, civis, ville Gandie habitator, in presenciarum in loco de Benimea, termino ville de Pego, repertus, procurator et eo nomine illustrissimi et excelentissimi domini dompni Caroli a Borgia et Centelles, ducis Gandie, marchionis de Llombay, comitis Olive dominique dicti loci de Benimea, pro ut de mea procuracione a parte constat publico procuracionis instrumento per Petrum Chela, notarium, die vigesimo sexto mensis maii proxime preterito presentisque anni millessimi sexcentissimi undecimi recepto, ex una; Jacobus Sala, Josephus Miralles filius Ludovici, Josephus Peris, Michael Sendra, filius Michaelis, Michael Sendra, pro nepos Antonii, Josephus Cardona, Jacobus Cruanyes, Cosmas Torres, Michael Rafel, Jacobus Sendra, Salvator Torra ut et tamquam pater et legitimus administrador Josephi Torra, in minori etati constituti, Josephus Bernardus Puig, filii Josephi, Bartholomeus Piera, Joannes Escriva, maior dierum, Michael Escriva filius dicti Joannis Escriva, Jacobus Olzina, Petrus Martinis, Hieronimus Cardona, Joannes Martinis, Christoforus Carpi, Michael Puig, minor, Franciscus Miro, dictus Diego, Joannes Sendra et Franciscus Serra, novique populatores habitatores in locis presentis baronie de Pego, ex altera, asserentesque et affirmantes ad presentem diem et horam fuisse convocati et congregati hostiatim in platea dicti loci de Benimea, precedente prius licencia et facultate nobis data et concessa per dictum Matheum de Roda, dicto nomine, ad efectum ut possimus nos in unum congregare et convenire ad infrascripta facienda atque tractanda, <et> esse maiorem et saniozem partem habitatorum et noviter populorum in dicto <loco> de Benimea, esseque partem sufficientem ad presentem generalem congregacionem tenendum et celebrandum, attendentesque in presenti congregacione esse tractandum de capitulis, modo et forma cum quibus dictus excelentissimus dux Gandie, marchio de Lombay et comes Olive, dominusque et baronus presentis locis et baronie de Pego intendit et vult populare presentem locum ob expulsionem agarenorum presentis Regni Valentie virtute regii preconis in civitate Valentie sub <die> vicessimo secundo mensis septembris anni millessimi sexcentissimi noni publicato,³ vacuum et despopulatum, nobisque et aliis quam pluribus absentibus et futuris dare, tradere et concedere, convenimus inter nos, partes predictas, de capitulacione, populacione et concordia inferius exprimentis et declarandis. Ideoque, scienter et gratis, cum hoc presenti publico instrumento cunctis temporis hic et ubique firmiter et perpetuo valituro et in aliquo non violando seu revocando, eis melioribus via, modo et forma quibus de iure melius et efficacius⁴ fieri possit et debeat, per nos et successores nostros quoscumque presentes, absentes et futuros, maiores et minores, cuiusvis sexus, status et condicionis existant, facimus, firmamus, inimus et contraimus capitulacionem, concordiam et presentem populacionem predicti loci de Benimea in hunc qui sequitur modum, videlicet, ego dictus Matheus de Roda, dicto procuratorio nomine, trado et concedo

¶ ³ En realitat diu: publicati. ¶ ⁴ En realitat diu: edificatius.

vobis, predictis novis populatoribus presentibus et aliis quibuscumque absentibus et futuris tanquam presentibus, notario tamen infrascripto pro omnibus illis qui interest, intererit aut interesse potest vel poterit quomodolibet in futurum legitime stipulanti et recipienti,⁵ et vestris, populacionem presentis loci de Benimea et in vassallos predicti excelentissimi domini ducis principalis mei, dicto nomine, accepto in presenti loco, modo et forma et sub capitulis et condicionibus inferius exprimendis et declarandis et non sine eis aliter nec alias ullo modo, quorum tenor sequitur et est talis:

Lo que se ordena para la población de los lugares de Benumea, Favara y Adzaneta, construidos en el término de nuestra villa de Pego:

I. Primeramente se ha de dar a cada poblador nuevo una heredad y casa, pagando censo, fadiga <y> luismo dos dineros por jornal, y diez y seis sueldos por cada casa, y la partición que abaxo se dirá en respecto de los granos y frutos.

II. Ítem,⁶ se hayan de pagar por el derecho dominical, a saber es, del azeite al quinto, garrofa y higo y demás árboles al siseno, pagado primero diezmo y primicia.

III. Ítem,⁷ hayan de pagar por el dicho derecho del trigo y lino y demás granos, a la ochena, pagado primero diezmo y primicia.

III. Ítem,⁸ hayan de pagar de las viñas, assí de vino como de passa, al siseno, a saber es, el vino al duel y la passa después de hecha y enxuta, pagando primero diezmo y primicia.

V. Ítem,⁹ que todo censo, fadiga y luismo de casas y tierras hayan de pagar en dos iguales pagas en cada un año, la una en san Joan de junio y la otra en Navidad.

VI. Ítem,¹⁰ que todos los que tuvieren casa y tierras como nuevos pobladores, las hayan de conservar y conserven, a saber es, las casas a uso de buen arquitecto y la tierra a uso de buen labrador, y no haziéndolo assí caygan en pena de comiso.

VII. Ítem,¹¹ que ninguno pueda por ningún tiempo pedir licencia ni compeñir a que se les dé para vender más de la mitad de las tierras que se le habrán dado como nuevo poblador, sin vender juntamente con ellas la casa, a la qual hayan de estar siempre obligados la mitad de dichas tierras que se les diere.

VIII. Ítem,¹² que assí el azeite como el trigo y otros qualesquier granos que se cogieren en dichas tierras, los hayan de llevar hazer moler a las almáseras y molinos del señor, sin que ninguno les pueda llevar a otra parte so pena de sesenta sueldos y perdición de dichos frutos y granos.

¶⁵ En realitat diu: *stipulante et recipiente*. ¶⁶ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Partició del oli, garrofa*. ¶⁷ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Los grans*. ¶⁸ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Vinyes*. ¶⁹ Al marge esquerre,

amb la mateixa lletra: *Les pagues de censos*. ¶¹⁰ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *De les cases*. ¶¹¹ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *De licència de vendre*. ¶¹² Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Del almàcera*.

VIII. Íttem,¹³ se reservan para la señoría todas regalías como son carniserías, con el *ius avituallandi*, hornos, molinos, tiendas, almáseras, panaderías, tavernas y otras qualesquier que al presente son o por tiempo fueren, sin que ninguno pueda pretender lo contrario so pena de confiscación de bienes.

X. Íttem,¹⁴ que dichos nuevos pobladores estén obligados a residir personalmente en dichos lugares por tiempo de seis años, contadores del día del auto de esta capitulación adelante, con muger y familia, so pena de comiso de casa y tierras.

XI. Íttem,¹⁵ que qualquier que sacare tierra nueva y plantare en ella viña, los primeros años ocho, contadores del día que la plantare, no pague derecho ni partición alguna, y passados, pague como las demás viñas viejas según la presente capitulación, teniendo obligación de manifestar a nuestro bayle el día que la plantare y quanta tierra será, para que se sepa quando deverá el derecho.

XII. Íttem,¹⁶ que el que plantare oliveras no esté obligado a pagar derecho ni partición alguna dentro de diez y seis años, teniendo la misma obligación que arriba se declara.

XIII. Íttem,¹⁷ se les permite que puedan coxer quatro barchillas de azeytunas para sus casas con que primero pidan licencia a la persona que estará en lugar del señor.

XIII. Íttem,¹⁸ que la parte tocante a la señoría de garrofas, almendras y otros granos, mientras no estuvieren arrendadas, las hayan de llevar a la casa de la señoría, y estando arrendado, no tengan tal obligación sino que vaya el arrendador por ellas.

XV. Íttem,¹⁹ se les concede que puedan comer ubas y fruta, ellos y su casa, con que no sea con desorden.

XVI. Íttem,²⁰ que no puedan cortar ningún olmo ni carrasca en término de Castellón y Fa[va]ra, so pena de veinte y cinco libras.

XVII. Íttem,²¹ que hayan de pagar por cada marjal que se les diere en la porsión de la hereditat que se les señalare, por censo, fadiga, loismo, lo que respectivamente se les señalare en los autos de establecimiento que a cada uno de los pobladores se le hiziere, conforme la calidat y valor de la tal marjal que se les estableciere, sin tener obligación de pagar más porción ni derecho alguno de la oja y demás frutos que en ellas se hizieren, por quitar toda manera de escrúpulos.

XVIII. Íttem,²² que hayan de pagar por el derecho de la paja una sarrieta de paja cada casa, sin tener más obligación de partición, la qual hayan de dar en la hera.

¶¹³ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *De regalies*. ¶¹⁴ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *De residir*. ¶¹⁵ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *traure erms*. ¶¹⁶ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *qui planta*. ¶¹⁷ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *collir olives*.

¶¹⁸ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *portar los fruyts*. ¶¹⁹ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *menjar fruyta*. ¶²⁰ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *tallar arbres*. ¶²¹ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Marjall*. ¶²² Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: *Palla*.

XVIII. Ítem,²³ que no puedan cortar de pie ninguna olivera ni algarrofo, ni arrancar, que no sea pidiendo licencia primero a la persona que estuviere en lugar del señor, so pena de veinte y cinco libras. Sólo se les permite que puedan cortar todo aquella que fuere en beneficio y provecho de dichos árboles, sin incurrir en pena alguna.

XX. Ítem, que todos los sobredichos capítulos y cada uno de por sí les hayan de observar y cumplir, so pena de veinte y cinco libras.

Quibus quidem capitulis lectis et per nos, dictos novos populatores superius nominatos, universitati predicti loci de Benumea representantes, iuribus nostris plenarie instructi, per nos et sucesores nostros quoscumque presentes, absentes et futuros, mayores et menores cuiusvis sexus, gradus, status et condicionis existant, habitis inter nos prius diversis colloquiis, omnes unanimes et concordantes et nemine nostrum discrepante, acceptamus presentem populacionem cum supradictis capitulis, pactis et condicionibus. Promittentes per nos et sucesores nostros quoscumque, ut superius dictum est, vobis dicto Matheo de Roda, civi, procuratori predicto et vestro excelentissimo principali dominoque et hero nostro in presenti loco de Benumea et successoribus suis, <esse> bonos et fideles vasallos dicti excelentissimi domini ducis in dicto et presenti loco de Benumea et omnia alia facereque ad nos pertinent et expectant. Promittentes una pars nostrum alteri et altera alteri, ad invicem et vicissim, singula suis singulis referendo, presentem capitulacionem, concordiam et populacionem facere, habere, tenere contra cunctas personas conquerentes in aliquo perturbantes ad forum Valencie. Promittentesque et fide bona convenientes, una pars nostrum alteri et altera alteri, ad invicem <et vicissim>, aliquam litem accionem, petitionem, demandam vel controversiam, de iure vel de facto, in iudicio vel extra iudicium, in et super predictis et eorum singulis singula semper suis singulis referendo, ullo unquam tempore non inferre nec inferentibus consentire, palam vel oculte, directe vel indirecte, aliqua ratione, casu seu causa, immo id ab aliis fieri prohibere, sub pena quingentarum librarum monete regalium Valencie, ex parte inobedienti exigendarum et parti parenti solvendarum pro pene et nomine pene; et hoc toties quoties acciderint, ratto semper hoc pacto manente, ad quorum omnium et singulorum supra et infrascriptorum ac missionum, si quas alteri partium predictarum facere conti<n>gerit contra <partem>, presentem capitulacionem, populacionem et concordiam contravenientem, solucionem, satisfaccionem,²⁴ emendam et complementum distringi, compelli seu eciam forsiari possimus per gubernatorem Regni Valencie vel alium quemcunque iudicem secularem,²⁵ tamen per partem executantem ubique eligendum, in cuius foro et examine dictam penam et supra et infrascripta solvere, attendere et complere promittimus una pars nostrum alteri et altera alteri, ad invicem et vicissim, cuius foro, districtui, cohercioni et iudicio licet, non sit vel fuerit iudex noster ordinarius. Nos tamen et omnia bona nostra et predicti loci de Benumea subpo-

¶ ²³ Al marge esquerre, amb la mateixa lletra: tallar arbres.

¶ ²⁴ En realitat diu: satisfaccionis. ¶ ²⁵ En realitat diu: secularium.

nimus, submittimus et astringimus, nostro proprio foro quo ad hec penitus renunciando, et legi: «Si convenerit», foro «De iurisdictione omnium iudicum»,²⁶ <dicenti> iudicium iudicis de quo sit conventum et in quem iurisdictione est quoquomodo p<r>orrogata, vel ei²⁷ consensus habitus, ante littem contestatam, posse revocari, et quicumque alteri fori²⁸ declinatorie, fiantque inde per eum, de et pro premissis omnibus et singulis, supra et infrascriptis, executio, vendicio et distractio bonorum omnium mobilium et immobilium, privilegiatorum et non privilegiatorum, habitorum ubique et habendorum, sine aliqua [li]belli oblacione, litta²⁹ contestacione et alterius iuris solemnitatem, sed sola exhibicione et demonstracione presentis publici instrumenti³⁰ aut eius exempli, quod valere volumus, et vim obtinere sentencie diffinitive in rem iudicatam, transacte, a qua ulterius appellare vel supplicare non licet, nec observetur in hiis nec observari oporteat aliqua iuris solemnitatis, imo dicta pignora, executio, vendicio et distractio bonorum omnium predictorum fiant et fieri valeant pro ut in executionibus fiscalibus fieri est assuetum, et de condempnacione pene quarti, de qua retroclamum extitit subsecutum, omni iudiciario ordine pretermisso; nec admitamur nec admitti possimus ad aliquam allegacionem, provicionem et recursum, imo ad excludendam omnis calumpnie et diffugii materiam per pactum speciale predictum, estipulacione qua supra vallato.³¹ Renunciamus scienter et expresse omnibus dilacionibus, excepcionibus, deffencionibus, allegacionibus, prosecucionibus et renunciacionibus iustis, frivolis et iniustis, et iuri etiam appellandi, prosequendi et recurrendi et omni alii iuri, foro, legi et opinioni premissis obvianti<bus>. Addicientes et ex dicto pacto concedentes, una pars nostrum alteri et altera alteri, quod liceat variare iudicium, accionem et executionem in quacunque parte executionis et in puncto in quo sit, tam in personis iudicum³² et <in> conventorum quam in bonis nostris racione contentorum in hoc instrumento; et hoc quoties parti executanti placuerit sine dampno, sumptibus,³³ missionibus, interesse et expensis parti nostrum predictae, imo ille nostrum quem magis duxerit executandum, solvat et solvere teneatur missiones quascunque contra ipsum factas. Renunciantes legi, foro sive iuri dicenti quod uno de duobus vel pluribus correis³⁴ convento non possit contra alios correos³⁵ vel simul obligatos procedi, donec primitus conventi bona sint discussa et ipse inventus fuerit non solvendo, et omni alii iuri premissis obvianti. Renunciantes pacto speciali, solemni stipulacione interveniente, atque jurantes ad dominum Deum et eius sancta Quatuor Evangelia, manibus nostris dexteris corporaliter tacta, quod pro predictis omnibus et singulis supra et infrascriptis, non litigabimus nec proponemus³⁶ aut proponi faciemus, una pars nostrum³⁷ alteri executanti, aliquas raciones, excepciones, deffenciones, malicias et difugia,³⁸ mandato executorio quod virtute huius instrumenti emanatum fuerit. Insuper, [vigore] dicti pacti et iuramenti, [promittimus] una pars nostrum alteri et altera alteri, ad invicem et vicissim, quod non impetrabimus nec impetrare³⁹

¶²⁶ En realitat diu: iudicium. ¶²⁷ En realitat diu: eius. ¶²⁸ En realitat diu: foro. ¶²⁹ En realitat diu: litta. ¶³⁰ En realitat diu: instrumentum. ¶³¹ En realitat diu: estipulacionem quo supra vallatum. ¶³² En realitat diu: iudicium. ¶³³ En realitat diu:

dampnosam presentibus. ¶³⁴ En realitat diu: correis. ¶³⁵ En realitat diu: correos. ¶³⁶ En realitat diu: proponibus. ¶³⁷ En realitat diu: nostri. ¶³⁸ En realitat diu: defugia. ¶³⁹ En realitat diu: impetra. així, repetit.

possimus, directe vel indirecte, a domino nostro rege aut <a> domina regina, eius consorte, aut ab eius locumtenenti⁴⁰ generali aut ab aliqua alia persona ecclesiastica aut seculari de his potestatem habenti, aliquod rescriptum gratie,⁴¹ elongamenti, supersedimenti, inhibicionis, reservacionis, edicti, guidatici,⁴² mandati, precum, cominacionum, induccionum aut quidquam aliud, in generali vel speciali, quibus aut quo ea que in hoc continentur vñstrumento elongari, auferri,⁴³ differri aut / quomodolibet impediri possint; et ipsis impetratis, non utemur eciam si talia concederentur motu proprio principis aut eius mera liberalitate aut potestatis⁴⁴ plenitudine, aut alia quavis causa cogitata vel incogitata, expediendi vel necessaria, principi aut reipublice, aut quidque aliud in⁴⁵ generaliter vel specialiter concederetur, eciam <si> nobis nescientibus⁴⁶ aut non procurantibus; si orum autem contrarium nos aut nostri fecerimus aut fecerint, quod absit, ultra penam periurii <in> penam dictarum quingentarum librarum monete predictae incidamus et incurramus, incidant et incurrant, parti parenti et obedienti dandorum et solvendorum, et a parte inobedienti et presentem capitulationem, populacionem et concordiam contravenienti prodesse non possint et contradicenti, exigendarum, pro pena et nomine pene, ac eciam pro dampno et interesse eiusdem partis parentis et obedientis, de quaquidem pena similis fiat executio ut superius dictum est. Et nihilominus predicta⁴⁷ videlicet rescriptum, elongamentum, supersedimentum, inhibicio, reservacio, guidaticum, mandatum, preces, cominaciones, inducciones nullius sint valoris <et> eficacie; imo ea omnia et singula carere volumus viribus et effectu taliter⁴⁸ quod presentem concordiam contravenienti prodesse non possit, nec parti parenti et obedienti obesse modo aliquo seu nocere.⁴⁹ Pro quibus omnibus et singulis ratis et firmis semper habendis, tenendis et inviolabiliter observandis, obligamus una pars⁵⁰ nostrum alteri et altera alteri, ad invicem et vicissim, omnia et singula bona et iura nostra et cuiuslibet nostrum in solidum, mobilia <et immobilia>, privilegiata et non privilegiata, habita et habenda ubique. Renunciantes ex pacto beneficiis cedendarum ac dividendarum accionum, novarum <ac> veterum constitutionum, epistole Divi Adriani, legique ac foro Valencie: «De principali prius conveniendo», et legi: «Unde queritur», foro: «Conmodati», et omni alii quilibet iuri et foro contra hec venientibus quovis modo. Et nomine mulierum presentis loci de Benumea, certificati per notarium infrascriptum de omnibus iuribus earundem et signanter de beneficio senatusconsulti Velleyani, virtute iuramenti per nos superius prestiti, renunciamus dicto beneficio senatusconsulti Velleyani, dotibusque et sponsaliciis earundem et omni alii cuiilibet iuri et foro in favorem mulierum quomodolibet introducto. Et nomine minorum renunciamus, virtute iuramenti per nos superius prestiti, beneficio minoris etatis et restitutionis in integrum et omni alii iuri, foro premissis obviantibus quovis modo.

Quo fuerunt acta in loco Benumea, termini ville de Pego, die decimo mensis iulii anno a Nativitate Domini millesimo sexcentesimo undecimo.

¶⁴⁰ En realitat diu: locumtenentem. ¶⁴¹ En realitat diu: gratis. ¶⁴² En realitat diu: inhibitiones, reservationes, edicti, guidaticum. ¶⁴³ En realitat diu: aut ferri. ¶⁴⁴ En realitat diu: potestate. ¶⁴⁵ En realitat

diu: quidquam aut. ¶⁴⁶ En realitat diu: non scientibus. ¶⁴⁷ En realitat diu: predictum. ¶⁴⁸ En realitat diu: effectualiter. ¶⁴⁹ En realitat diu: noscere. ¶⁵⁰ En realitat diu: parti.

Sig+num mei Mathei de Roda, procuratoris predicti, concedentis et dicto nomine firmantis.

Sig(+++++))na nostrum, predictorum noviter populorum acceptantium, qui hec omnia singula suis singulis referendo laudamus et aprobamus et ad suum debitum finem et effectum produci volumus tamquam ex nostra certa sciencia et libera voluntate firmata.

Testes huius rei sunt Franciscus Periz et Andreas Puig, de Pego, in dicto loco de Benumea reperti.

In quorum fidem et testimonium ego, Josephus Puig, auctoritate regia notarius per totam terram domini nostri regis Philippi, hic meum solitum artis notarie appono sig(+))num.

Sig+num Puig, constat de supraposito in presenti pagina unde legitur «un».

117.

1611, juliol 10. Bèlgida.

Vicent Bellví, lloctinent general de la tresoreria del Regne de València i senyor de les baronies de Bèlgida, Montes i Suagres, atorga carta pobla a la vila de Bèlgida per a cent pobladors. Notari, Nofre Blai Borja.

A. ARV, Reial Justícia, núm. 795, ff. 21v-28v. Còpia simple de 1739 a la cort del justícia civil de València, a partir d'una còpia feta el 20 d'abril de 1707 per Gaspar Domingo Devesa, notari de Xàtiva.

Edicions:

- a. Jornet Perales, M., *Bèlgida y su término municipal*, València, Imp.Vives Mora, 1932 (reed. facsímil, 1973), pp. 358-375. Edició parcial, ja que tradueix la part en llatí al castellà.
- b. Cita: M. Gual, *Las cartas pueblas...*, doc. núm. 279.

TEXT

Die X mensis iulii anno a Nativitate Domini M DC XI.

In Dei nomine, amen. Noverint universi quod nos don Vincentius Bellvis, locumthenens generalis tesaurarii civitatis et Regni Valentie, dominusque ville et baroniarum de Belgida, Muntis et Suagres, in presenti Regno Valentie constructarum, in dictaque villa repertus, ex una; Michael Sesplugues, justitia dicte ville, Anthonius Matheu, Joannes Tormo, Michael Mico, jurati dicte ville de Belgida, Anthonius Sent Pere, Nicolaus Marti, Joannes Tormos, mayor dierum, Josephus Exea, Joannes Gacet, Vincentius Senta Maria, Michael Soler, Gregorius Soler, Petrus Orient, Jacobbus Capcir, dierum minor, Natalis Perez, Joannes Sanz, Alonsius Rodriguez, Gaspar Lorens, Petrus Senta Maria, Petrus Boveda, Hieronymus Tormo, Franciscus Luna, Stephanus Sancho, Joannes Carrasco, Joannes Aznar, Petrus Albert, Bartholomeus Maestre, Vincentius Sanz, Joannes Esplugues, Joannes Tormo el Roig, Michael Giner, Joannes Matheu, Ludovicus Joan, Jacobus

Capsir, dierum minor, Franciscus Soler, Gaspar Abad, Anthonius Joannes Luna, Franciscus Albert, Petrus Carratala, Andreas Sanchis, Franciscus Macip, Vincentius Gisbert, Petrus Pont, Joannes Pla, Anthonius Albert, Joannes Vañon, Baptista Perez, Genesisius Roig, Franciscus Perez, Petrus Sanz, Vincentius Esteve, manyanus, Franciscus Costa, Silvester Molla, Bartolomeus Barrera, Bartholomeus Dura, Petrus Mico, Jacobbus Jornet, Petrus Luxan, Simeon Aznar, Bernardus Gabarda, Bartholomeus Perez, Nicolaus Mico, Vincentius Esteve, Petrus Colomer et Jacobbus Company, omnes residentes in dicta villa de Belgida, parte ex altera, coniuncti et congregati in porta palatii dicte ville de Belgida, ubi pro negotiis tractandis universitatis dicte ville de Belgida soliti sumus convocari et congregari. Quia de ordine et mandato domini nostri regis Philippi tertii, feliciter regnantis, cum regia practica publicata in presenti regno Valentie sub die vigesimo secundo mensis septembris anno a Nativitate Domini millesimo sexcentesimo nono, fuerunt expulsi et banditi a presenti Regno Valentie et a regnis Hispanie omnes sarraceni presentis regni, qua de causa dicta villa de Belgida fuit despoblata, eo quia vasalli, vicini et habitatores illius erant sarraceni. Et itta, ego dictus don Vincentius Bellvis, cum suma diligentia, tam pro conservatione jurisdictionis per foros presentis regni mihi tamquam domino dicte ville concesse, quam pro meo interesse et in dicta villa succesorum et creditorum, dictam villam de personis christianis popullare curavi⁵¹ et itta fuit iam populatam de predictis residentibus. Et cum sit iustum dictas domos et terras dicte ville stabillire et in enphiteosim vobis, supradictis residentibus in dicta villa, dare, eo quia eas infulquetis, cultivetis et in eis laboretis, et emmolumenta <et> redditus mihi et succesoribus meis tanquam boni vassalli et in enphiteosim pareatis et solvatis, convenimus de conservatione et stabilimento domorum et terrarum et alliarum rerum dicte ville et mihi, domino illius, pertinentium, in modo infranominando et in capitulis inmediate sequentibus:

I. *Primo*, és estat pactat, avengut y concordat entre dit senyor de dita vila de Bèlgida, de una, y los dits nous pobladors y vasalls de altra, que tots los nous pobladors, ans que se'ls facen los establiments de les casses y terres y demés possessions, se hagen de avasallar y prestar los homenatges y jurament de fidelitat a dit don Vicent Bellví, senyor de dita vila y baronia, y a sos successors, de la manera que de justicia estan obligats com a tenint en dita vila y baronies tota la jurisdicció civil y criminal, alta y baixa, mer y mixt imperi, sotsmetent-se a son for e jurisdicció, a fer dret així civil com criminal en poder de aquell y dels jutges nomenadors per aquell, en primera y les demés instàncies que conforme a furs y privilegis del present regne poden y dehuen semblants senyors tenint tota la jurisdicció. E no-resmenys, regoneixeran a dit senyor y a sos successors per senyors directes de totes les casses, terres y posecions que els seran establides, ab totes les preheminiències y drets que semblants senyors directes gozen y tenen, ab dret de fadiga, cens y lluysme segons desús se dirà.

¶ ⁵¹ En realitat diu: *conavi*.

II. Íttem, és estat pactat que los dits nous pobladors hagen de fer residència personal y contínua en dita vila y baronia, en sa cassa y família; y si estaran per espay de sis messos contínuos sens residir en aquella, sens llicència del senyor, puixa lo dit senyor llevar-los les casses y terres y donar-les a la persona que ben vist li serà, essent cas de comís per pacte y haver-se consolidat la senyoria útil ab la directa, sens ningun gènere de procés.

III. Íttem, és estat pactat que per temps de quatre anys, contadors del present dia en avant, no puguen vendre ningú de dits pobladors casses ni terres, y si se'n volguessen anar, se'ls hagen de refer-li les millores hauran fet en dita heretat.

III. Íttem, és estat pactat que los dits nous pobladors y sos succesors tinguen obligació cascú de cultivar ses terres a ús y costum de bons llauradors, y les casses conservar-les habitables a ús de bon enphiteuta. Y deixant les terres incultes per temps de tres anys consecutius, y les casses inhabitable sis mesos, sia cas de comís, sens que haja de precehir interpelació ni altra diligència alguna. Y si algú hi agués que deixàs de cultivar part de les terres de sa cassa, deixant-les incultes dits tres anys, puixa lo senyor donar aquelles de guaret y reguaret a la persona que ben vist li serà o comisar-les.

V. Íttem, és estat pactat que los dits nous pobladors ni sos succesors, en lo temps que puguen vendre dites casses y haciendes, no les puguen vendre sinó a persona que haja de fer cap de cassa en dita vila, si no fos ab llicència. E venent a persona que no fasa dit cap de cassa, *ipso facto* sia cas de comís. Lo qual comprador, sent foraster, tinga obligació, dins dos mesos després de la compra, portar sa cassa y família a la present vila, sots pena de comís.

VI. Íttem, és estat pactat que si contra la present capitulació lo dit senyor o sos succesors, o algunes o alguna persona, donàs llicència, la tal o tals no puixen ser tretes en consecució ni al·legar possessió alguna per ninguna subtilitat, sinó que les tals llicències totstamps se entenguen fins tant que lo dit senyor voldrà y li pareixerà.

VII. Íttem, és estat pactat que en crear y elegir justícia y lochtinent de justícia, jurats, mustazaf y demás officials se haja de tenir esta orde: per a fer jurats, lo justícia y jurats que seran, per a fer jurats nous, facen nòmina de dotze persones, nomenant-ne cascú de les tres, y esta nòmina o memorial la donen o imbien al senyor a hon estarà, com no sia fora el regne, de les quals dotze persones puixa, si li pareixerà, mudar-ne quatre, nomenant-ne altres quatre en lloch de aquelles y, corregida la nòmina per dit senyor, se hagen de fer dotze redolins en presència del procurador general del dit senyor y de dits justícia y jurats, y possats aquells en un vas de aygua y ben mesclats, estant dit vas de aygua tapat, posse un chich la mà y menetge aquells cada vegada que haja de traure redolí, y de hu en hu en traga tres; y estos, en presència de tots, desfasa lo procurador general y els lligca, y dits jurats imbien al senyor los noms dels tres per a què lo gradue, qui haja de ser jurat en cap, segon y tercer. Y per a fer justícia y mustazaf, fèn-ne aquells com és ús y

pràctica, justícia a Nadal y mustasaf a sent Miquel, nomenant-ne huyt en la forma sobredita los dits justícia y jurats y, imbiada dita nòmina al senyor, ne puga llevar tres y afigir en lloch de aquells altres tres, y de tots los huyt se'n hagen de traure tan solament dos, com està ya dit, y de aquells nomene justícia lo senyor lo qui li pareixerà dels dos; y per a mustasaf se fasa de la mateixa manera y orde que el justícia. Y lo lochtinent de justícia lo facen de paraula lo procurador general y lo justícia; y si no concordaran en la persona, cada hu en nomene hu y els posen en redolí y es traguen com està susdit, fent lo primer que exirà. Y si's farà lochtinent de mustasaf, se garde lo mateix orde. Y així mateix, dits justícia y jurats facen dotze consellers y lo senyor puixa corregir-ne quatre y posar-ne altres quatre en lloch de aquells; y que lo justícia, jurats, lochtinent, mustasaf, consellers y qualsevols altres oficials hagen de prestar los juraments en poder del senyor o de son procurador general. Y si lo justícia, jurats y senyor o procurador general concordaran en fer oficials, puguen de paraula fer-los, sens perjuhí del present capítol, y per ningun temps se puga traure en conseqüència.

VIII. Ítem, és estat pactat que lo justícia de la present vila y baronia, o son lochtinent en ausència o enfermetat de aquell, tinga tota la jurisdicció civil, si à menester, per a exercir y administrar justícia de la manera que fins huy se ha usat en la present vila e baronia, ohint de justícia y tenint cort en los lochs acostumats, ab asesor y escrivà que lo senyor tindrà nomenat per ser senyor com és de dita cort, y escrivà. Ab què, de les provisions y sentències farà y donarà, qualsevols dels litigans puguen fer via de greuge, recurs o apelació, o de qualsevol altra manera recórrer al procurador general del senyor, y de aquell al dit senyor, de manera que per furs, pramàtiques o privilegis del present regne està dispost.

IX. Ítem, és estat pactat que lo dit justícia, lochtinent ni demés oficials, en casos criminals no tinguen jurisdicció ninguna sinó tan solament lo senyor de la present vila y baronies, o son procurador general, el qual en primera y segona y en qualsevols instàncies conega de qualsevols cosses a voluntat de dit senyor y no de altra manera. Y dit justícia y lochtinent, per bon regiment y administració de justícia, tinguen obligació de rondar dita vila y térmens de aquella de nit y de dia y sempre que sia menester, capturant qualsevols delinqüents; y per a dits effectes, dits justícia y lochtinent y demés oficials puguen manar, a qualsevols vehins y habitants de dita vila y térmens de aquella, los acompanye<n>, donen favor y auxili, imposant-los les penes que ben vist los serà, així pecuniàries com corporals, la execució de les quals haja de fer lo senyor o lo procurador general, executant-les com ben vist li pareixerà. Y si ja lo dit justícia no tingués comisió particular de dit senyor, lo qual dit senyor puga donar y revocar a son beneplàcit.

X. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor, en los deutes li deuran sos vasalls y pobladors, les execucions sien promptes, comensant a penyores, així dels deutes que per rahó de dita capitulació tindran obligació de pagar los dits vasalls, com de penes y de regalies y de qualsevol manera de grans y demés drets y coses que li deguen, com a béns fiscals y reals se sol y acostuma fer.

XI. Ítem, és estat pactat que dit senyor se reserva per a si y a sos succesors los bovalars de dita vila y baronia, que és la partida de Facicampo, dels lochs y baronies de Muntis y Suagres, y los herbatges així de la serra com del terme general de dita vila e lochs e baronies, per a vendre'ls o arrendar-los a qui ben vist li pareixerà, donant facultat als vehins vasalls de dita vila per a què puguen portar dits sos ganados fora de dit bovalar y de la horta de dita vila, lochs y baronies, sots les penes a dit senyor o a sos succesors ben vistes, en la qual veda no se entenguen les cavalcadures.

XII. Ítem, és estat pactat que de tot clam que es posarà, així contra mal-factors com contra cavalcadures y qualsevol gènere de bestiar, de les terres dels vehins y habitants de la present vila, la pena de dit clam se haja de dividir entre lo senyor, y lo amo de dita terra e lo guardià, per iguals parts; y si lo amo el posarà, sia la pena de aquell y del senyor, açò entès que si lo dany serà en oliveres de la senyoria, encara que la terra sia de particular, la pena sols sia del senyor.

XIII. Ítem, és estat pactat que tots los vehins, habitants y vasalls de la present vila hajen de pagar y tinguen obligació de pagar al senyor que huy és y per temps serà, perpètuament, per cascuna cassa eo portal de les que huy hi à y de les que se obriran en lo esdevenidor, vint sous de cens, fadiga y lluïsmo en lo dia y festa de sant Miquel, ab tot dret emphitèutich.

XIII. Ítem, és estat pactat que los dits nous pobladors y los succesors de aquells e los vasalls que per temps seran en dita vila y baronies, perpètuament, hajen de partir ab dit senyor tots los fruyts de forment, ordi, avena, adacza, panís, lli, llegums e hortalizes y tot y qualsevol altre gènere de grans, herbes de qualsevol espècie sien que es culliran y per temps se faran en les hortes, barranchs y argoleges y terres que de qualsevol manera es reguen y per temps se regaran, al quart, ço és, una part per a el senyor y les tres per a el vasall, la qual part del senyor dit vasall la ha de portar als graners y puestos que se acostumen posar, així en la cassa del senyor com en qualsevol cassa que lo senyor senyalarà en la present vila, francament. E dóna facultat dit senyor per a què qualsevol vasall puixa fer fins un quart de fanecada de hortaliza per a sa cassa, de la qual lo senyor puixa cullir també per a sa cassa, sens partició.

XV. Ítem, és estat pactat que dits nous pobladors y sos succesors, vasalls y habitants en la present vila, tinguen obligació y hajen de partir ab lo senyor que huy és y per temps serà tots los grans de forment, ordi, avena, espelta, centeno, gauda, barrella, çafrà, matafaluga y altres qualsevols gèneros de grans, cullites, llins, herbes, a la sisena, ço és, la una part per al dit senyor y les cinch parts per a els vasalls, la qual part tocant al senyor, dits vasalls la hajen de portar al graner de la cassa del dit senyor y als puestos a hon se acostumen posar, francament.

XVI. Ítem, és estat pactat que els dóna facultat a dits nous pobladors e vasalls que per temps seran, per a què puixen fer en ses heretats fins dos fanecades de alfals per a cascú de aquells, pagant per cascuna fanecada al senyor que huy és

y per temps serà dos sous y sis diners en lo dia y festa de sant Miquel; y si vendran dita herba fora de la present vila, hagen de pagar lo quart del preu que vendran.

XVII. Ítem, és estat pactat que dits nous pobladors e los vehins e vasalls de dita vila que són o per temps seran, hagen de partir tota la palla de sa cullita, així de les terres del rech com del secà, a la sisena, ço és, la una part per a el senyor y les cinch parts per a el vassall, la qual palla haja de pendre lo senyor en lo paller, quant li pareixerà, dels que faran paller en sa perfecció, y el que no farà paller haja de portar la part del senyor a la palliza de la cassa de la senyoria francament.

XVIII. Ítem, és estat pactat que los dits nous pobladors que huy són y los vasalls que per temps seran tinguen obligació y hagen de partir tots e qualsevols fruyts de qualsevol gènere de arbres, així de horta com de secà, que huy són e per temps seran, al terz, ço és, dos parts per a el vasall y una per a el senyor, en esta forma: que lo oli se haja de partir, fet que sia y clar, en la almàcera, triant lo senyor la part que li pareixerà; les moreres, en los arbres, exceptant les garrofes y figues les quals se hagen de partir: les garrofes que es culliran en les garroferes, així de horta com de secà, se hagen de partir seques que sien a hon lo senyor voldrà, les tres parts per a el vasall y la quarta per a el senyor; y les figues se hagen de partir seques que sien, així de horta com de secà, a la sisena, ço és, cinch parts per a el vasall y una per a el senyor; y dels arbres de fruyta que no es farà diners ni grangeria, cullguen aquella per a sa casa, lo vasall y també lo senyor, sens partició alguna; y si farà grangeria, se haja de partir ab dit senyor al terç, com dit és dels demés arbres.

XIX. Ítem, és estat pactat que dits nous pobladors y los vasalls que per temps seran hagen de pagar y partir ab lo senyor a la sisena del fruyt de les vinyes, ço és, si fan pansa, seca que sia y pagat lo delme, de sis arrobes una, ço és, cinch per al vasall y la una per a el senyor; y si fan vi, així del mosto com del prensat y repremut, de sis cànters hu, ço és, los cinch per a el vasall y lo hu per a el senyor, al duell, la qual verema se haja de fer en los cubes de la senyoria y, la part tocant al senyor, lo dit vasall la haja de portar a la cassa o puestos que el senyor senyalarà francament. Y de les vinyes que novament plantaran, los primers set anys sien franchs de dita partició.

XX. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor dóna llicència e permís, als dits vasalls que huy són e per temps seran, per a cullir les olives verdes o negres per a adobar per a ses casses y servici, fins tres barcelles, sens partició alguna, y si més ne culliran, ne hagen de pagar la part a la senyoria; ab què el temps que les cullguen o lo dia que les culliran, hagen de manifestar-o a dit senyor per a què les asente y mesure, per aquell temps de fer lo oli lo senyor cobre y es refasa de la part.

XXI. Ítem, és estat pactat que dit senyor establirà a cascú de dits nous pobladors, per a ells y als seus, en los càrrechs y censos damunt dits y ab les obligacions infrascrites, les casses y terres que cascú de aquells té encomanades fins en número de cent casses y heretats, eo les que millor y més comodament li pareixerà fer, a son beneplàcit. Y los arbres que en cascuna terra que se'ls establirà, sien de qui

tindrà lo sòl de la terra, de manera que ningú del dia del establiment en avant puga tenir senyoria en ningun gènere de arbres que lo sòl de la terra no li sia establida, de tal manera que ningú tinga arbres en terra de altri, y exceptant les oliveres de les partides de la Pedrera y Alfonya.

XXII. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor es reserva per a ell y a sos succeors tots los arbres de oliveres y garroferes de les partides de Muntis y Suagres y Beniprim y la Plana, les quals en ninguna manera vol ni entén donar a partició, ans aquell se reserva *per integrum* per a aquell y a sos succeors com fins huy són estats, no obstant les terres hon aquelles estan plantades estiguen acomanades y se hagen de establir y se establixquen als vehins vasalls de dita vila, no obstant lo contengut en lo antecedent capítol. Y així mateix, se reserva dit senyor, per a ell y als seus, tots y qualsevol gènere de arbres silvestres y que no fan fruyt de partició que estan en totes les terres e térmens de dita vila y baronies, per a el que ben vist li serà, los quals ningú de aquells gozen ne presumeixquen tallar sots les penes a dit senyor ben vistes.

XXIII. Ítem, és estat pactat que qualsevol dels vasalls e vehins de dita vila y baronies que tindran horta y algoleges en qualsevol dels barranchs dels dits térmens, tinga obligació de fer y conservar los azuts y cèquies, com se solia fer en temps dels moriscos; y no fent-ho, puixa qualsevol dels interesats fer instància al senyor o a son procurador general, o al mustasaf de dita vila o al cequier, manant als interesats y regants de dites cèquies y azuts netegen y conrreen aquells, y si menester és, lo facen de nou, ab les penes necessàries. Y lo senyor que huy és y per temps serà, per son propi interès puga fer als dits interesats, ab les penes a aquell ben vistes, dits azuts y cèquies sempre que menester serà, y si li pareixerà ho puga fer fer a altres persones a gastos de dits regants, açò és entès que sia en anys que hi aja aygua per a regar, que no sia més lo treball que el benefici.

XXIII. Ítem, és estat pactat que tot lo fem que es farà en les casses y corrals de dits vasalls y en les eres, terres y en qualsevol part del térmens generals de dita vila y baronia, se haja de posar en les terres que dits vasalls tindran en los dits térmens, sots les penes a dit senyor ben vistes.

XXV. Ítem, és estat pactat que de totes les vendes, donacions y transportacions y de qualsevol gènere de actes que's faran, hagen de pagar lluïisme a dit senyor, a dos sous per lliura, y mig lluïisme a sou per lliura, exceptats los que conforme a furs del present regne no deu lluïisme.

XXVI. Ítem, és estat pactat que totes les dites particions de grans, fruyts, herbes y cullites que dits vasalls han de fer y respondre a dit senyor, segons està dit en los presents capítols, sien cens ordinaris ab fadiga y lluïisme de totes les dites terres, ab plen dret emphiteòtich, pagadors *in perpetuum* en los deguts terminis.

XXVII. Ítem, és estat pactat que los vasalls tinguen obligació de tenir netes y conreades les cèquies y azuts de les cèquies de la vila, los quals, sempre que menester serà, hagen de netejar aquelles juntament ab los brasals y escorredors de

aquelles. Y si algunes obres seran menester, lo senyor haja de donar mestre, y la calz que serà menester, a ses costes, y lo demás de manobres y pertrets los vasalls; y si alguna fusta de pi sia menester, haja lo senyor de donar-la francament. Y la bassa y cèquia de dit molí se haja de conrear y netejar a despeses comunes del senyor y regants de dita cèquia.

XXVIII. Ítem, és estat pactat que totes les pessets que lo senyor haja de menester en la almàcera, així cruxeres, bigues, riglons, safes, templeres, fusells, anous y demás peces, qualsevol que sien, tinguen obligació los vasalls de portar, les que seran menester, francament, y si se han de comprar, lo senyor les haja de pagar.

XXIX. Ítem, és estat pactat que la soldada o soldades dels guardians y ministres hi aurà en la present vila, se haja de pagar de la mateixa manera que fins huy se ha acostumat, que és, tr<a>ent, ans de delmar ni partir de tot muntó, lo guardianatge; y si serà menester augmentar dit guardianage per a haver de posar algun altre, sia de la mateixa manera que està dit, lo qual guardià haja de posar y despedir lo dit senyor, sens entrometre's los dits oficials ni vasalls.

XXX. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor se reserva totes les regalies de la present vila per quant totstemps són estades sehues, ço és, molí, tendes, forn, almàcera, carniceria, taverna y fleca, hostal, teular, saboneria y qualsevol altre que hi aurà y de present hi aja, y que no se'n facen de noves ni se'n puguen fer que no sien del senyor.

XXXI. Ítem, és estat pactat que ningú dels vasalls puga, havent-hi aygua bastant en lo molí, puga anar a moldre fora la vila, ni menys anar a coure a altre forn, sots les penes a dit senyor ben vistes li sien, havent-hi recapte en dites regalies.

XXXII. Ítem, és estat pactat y se prohibix que ningun vasall ni poblador puixa vendre vi per menut si no és a cànters y mig cànters, y no a quartes ni miges quartes, ni tampoch oli si no serà a arrobes y miges arrobes, y açò entès que lo dit vi y oli sia de sa cullita, perquè si no, en manera alguna es puga vendre sinó en la taverna del senyor y lo oli en la tenda. Y així mateix, dits vasalls no puguen vendre en ningun dia ninguna manera de peixca salada, vi, arroz ni ninguna altra cosa tocant a les tendes; y los forasters que portaran dites provisions, així de vi com de coses de tenda, solament puguen vendre cada semana un dia lo vi francament, y les demás coses de tenda pagant dos diners al tender conforme és ús y pràctica.

XXXIII. Ítem, és estat pactat que ningun vasall puga traure de la present vila ni térmens de aquella ninguna manera de olives verdes ni adobades, ni anar a fer oli fora de la almàcera de la senyoria, sens llicència del senyor, sots pena de vint-y-cinch lliures per cada vegada que se'ls provarà haver-o fet. Y així mateix, no's puga traure raïm per a vendre fora la vila, ni en aquella ni ninguna altra cosa de fruits que lo senyor hi tinga dret, sens llicència, sots la mateixa pena.

XXXIV. Ítem, és estat pactat que qualsevol persona que voldrà fer teula y rajola en lo teular del senyor li haja de pagar son dret, que és, de deu peces, una, o lo que es concertaran conforme la manera de obra es farà.

XXXV. Ítem, és estat pactat que ninguna persona pugua tocar ni tallar pi ningú, chich ni gran, que sia vert, ni fer carbó, sens llicència del senyor sots pena de vint-y-cinch liures; y si es cremarà algun pinar per descuyt o en altra manera, encórreguen en dita pena y pagar tot lo dany conforme se estimarà per persones expertes. Y dels arbres que se secaran de qualsevol gènere que sien, tinguen obligació dits vasalls de arrancar-los, prenint les rames y deixant la soca per a el senyor.

XXXVI. Ítem, és estat pactat que si lo senyor haurà menester algun arbre de olivera per a obres de molí, almàcera o en qualsevol altra part, lo pugua tallar a hon lo trobe sens pagar cosa alguna al amo de qui serà dit arbre.

XXXVII. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor veda ab lo present capítol que ninguna persona de la present vila, ni fora de aquella, pugua fer cendra en lo present terme des de los corralles que estan en la partida del Atarcó fins al peu de la serra, ni cazar ningun gènere de caza sens llicència de dit senyor, sots les penes que ben vistes li seran.

XXXVIII. Ítem, és estat pactat que per ningun temps ningun vasall ni poblador en dita vila ni baronia goze ni presumeixca disimilar ni tallar oliveres ni garroferes, si no és ab expresa llicència y coneixensa de dit senyor que huy és y per temps serà, sots pena de vint-y-cinch liures per cascuna vegada que lo contrari farà y altres penes al dit senyor ben vistes. Y quant se disimilarà ab dit orde y llicència del senyor, se haja de partir tota la llenya que es disimilarà, tallada que sia, les dos parts per a el vasall y la una part per a el senyor; y si es farà carbó, es partixca fet que sia lo carbó en lo modo desusdit.

XXXIX. Ítem, és estat pactat que dit senyor que huy és y per temps serà, o son procurador general, segons la occurrència del temps y la freqüentació de casos o delictes que es faran o cometran, y per a la bona administració de justícia, per a les cobrances y regalies al senyor pertanyents y per a altres casos a son arbitre, puixa imposar les penes així peccuniàries com corporals que ben vist li serà, y fer qualsevols crides y preconizacions sens que de dita imposició de penes se pugua apelar, recórrer o proclamar.

XXXX. Ítem, és estat pactat que lo dit senyor y los seus que perpètuament seran de dita vila y baronies, tinguen llibera facultat de asumir-se y evocar-se qualsevols causes, així civils com criminals, que seran pendents o de nou se tractaran davant lo justícia de dita vila y baronia, en qualsevol punt estiguen.

XXXXI. Ítem, és estat pactat que dits vasalls que ara són y per temps seran no puguen valer ni usar de estatuts, ordinacions algunes que primerament no sien decretades, aprobades, ratificades y concedides per dit senyor y los seus que per temps seran, ni puguen interposar ningunes penes pecuniàries ni fer taches entre si sense expresa llicència de dit senyor, sots les penes a dit senyor ben vistes. E així mateix, no's puguen juntar a tenir ni fer concell general que primerament no es demane y se obtinga llicència de dit senyor, declarant-li, al demanar-li aquella, les coses que se han de tractar, en lo qual consell general no puguen proposar altres

coses⁵² sinó los que aquells hauran manifestat a dit senyor, sots pena de dos-centes lliures y altres penes que de justícia seran dispostes, per cascuna vegada que lo contrari faran.

XXXXII. Ítem, és estat pactat que dits vasalls no tinguen obligació de pagar ninguns censals, així dels que los vehins de dita vila responien, carregats per sos obs, com dels carregats per obs del senyor.

Iddeo, tractata inter nos executioni deducendo et omnia supradicta promissa adimplendo, scienter etc., tenore presentis etc., ego dictus don Vincentius Bellvis, dominus dictae villae et baroniae de Belgida, Muntis et Suagres, de novo stabillio et in emphiteosim perpetuam concedo, trado seu quasi trado vobis, dictis Michaelli Sesplugues, Anthonio Matheu, Joanni Tormo, Michaelli Mico, Anthonio Sempere, Nicolao Marti, Joanni Tormo, maiori dierum, Josepho Exea, Joanni Gacet, Vincentio Senta Maria, Michaelli Soler, Grogorio Soler, Petro Orient, Jacobbo Capcir, dierum minori, Natali Perez, Joanni Sanz, Alonsio Rodriguez, Gaspari Lorens, Petro Senta Maria, Petro Poveda, Hieronimo Tormo, Francisco Luna, Stephano Sanchiz, Jeronni Carrasco, Joanni Aznar, Petro Albert, Bartholomeo Maestre, Vincentio Sanz, Joanni Sesplugues, Joanni Tormo el Roig, Michaelli Giner, Joanni Matheu, Ludovico Juan, Jacobbo Capcir, dierum maiori, Francisco Soler, Gaspari Abat, Anthonio Joanni Luna, Francisco Albert, Petro Carratala, Andree Sanchiz, Francisco Macip, Vincentio Gisbert, Petro Pont, Joanni Pla, Antonio Albert, Joanni Vanyon, Baptiste Perez, Genesio Roig, Francisco Perez, Petro Sanz, Vincentio Esteve, manyano, Francisco Costa, Silvestri Molla, Bartholomeo Borreda, Bartholomeo Dura, Petro Mico, Jacobbo Jornet, Petro Luxan, Simoni Aznar, Bernardo Gabarda, Bartholomeo Perez, Nicolao Mico, Vincentio Esteve, Petro Colomer et Jacobbo Company, vassallis, vicinis et habitatoribus dictarum villae <et> baroniarum de Belgida, Muntis et Suagres, presentibus, acceptantibus, et vestris, domos et terras meas quas habeo in dicta villa et baronia de Belgida, Muntis et Suagres, in territoriis et terminis illius, cum censibus, pactis, partitionibus fructuum, capitulis et conditionibus supradictis et non aliter nec alio modo. Et quod in dictis domibus et terris vos et vestri non eligatis, proclamatis nec elligere nec proclamare positis allium dominum directum et iudicem nisi me et meos successores quoscumque, et iudices quos ego et mei elligerimus et delegaverimus, sub pena commissii, et non recurretis vos nec vestri successores ad allium iudicem sub dicta pena comisii. Et vos et vestri teneatis ac teneantur mihi et meis anno quolibet solvere fructus, census, redditus, emmolumenta in supradictis capitulis specificata et contenta et in terminis et forma contentis, quod stabillimentum etiam facio ad usum et consuetudinem bonorum adquirentium, ad bene meliorandum et non deteriorandum, et cum dictis censibus, regaliis, fructibus, partitionibus, pactis et conditionibus supradictis et non aliter nec alias nec alio modo. Et promitto vobis et vestris per me et meos facere, habere, tenere dictum stabillimentum et contra illud minime <venire>, palam vel oc-

¶ ⁵² En realitat diu: *caps*. Podria ser una errada i voler dir: *capítols*.

culte, aliqua ratione et causa, sub obligatione bonorum et jurium meorum etc. Ad hec autem nos, supradicti omnes vicini et habitatores et vasalli dictae villae et baroniarum de Belgida, Muntis et Suagres, acquirentes sive recipientes a vobis, supradicto don Vincentio Bellvis, domino nostro, predictas dommos et hereditates et dictum stabilimentum per vos nobis factum, cum pactis, obligationibus, partitionibus fructuum, censibus, regaliis et aliis obligationibus desuper recitatis et enarratis<s>, promittimus omnes simul et nemine discrepante, et nomine universitatis dictae villae et baroniarum de Belgida, Muntis et Suagres et singularium personarum illius, vobis dicto don Vincentio Bellvis, domino predicto, presenti et acceptanti, et successoribus vestris in dicta villa, facere, habere, tenere, complere et observare in totum omnia contenta in dicto stabilimento et in capitulis et pactionibus supradictis, et solvere et paccare vobis et vestris anno quolibet in suis terminis census et fructus desuper nominatis, modo et forma superius dictis, et facere et complere omnia predicta ad nos pertinentia. Et promittimus etiam nos esse bonos et fideles vasallos vestros et successorum vestrorum in dicta villa et baroniis, et promittimus prestare juramentum et homagium fidelitatis. Et ideo, cum presenti, in presentia notarii et testium infrascriptorum, dictum corporalle juramentum et homagium fidelitatis et vasallagii in manibus et posse vestris, more solito, prestamus, virtute cuius promittimus vobis et vestris esse bonos et fideles vasallos et vos, tamquam dominum nostrum, parere et complere omnia predicta sub obligatione bonorum nostrorum et dictae universitatis et singularium eiusdem. Renuntiantes etiam beneficiis dividendarum actionum, eppistolae divi Adriani et foro Valentiae etc. Et nomine mulierum, certificati per notarium infrascriptum de juribus illarum, et signanter de beneficiis senatusconsulti Velleyani, ipsis renuntiamus dotibus et sponsalitiis illorum etc. Et nomine minorum renuntiamus beneficio restitutionis in integrum et omni alii etc.

Quod est actum in dicta villa de Belgida etc.

Testes huius rei sunt Josephus Diego, rector dictae villae de Belgida, et Didacus Lopez, scutifer, in dicta villa residentes.

118.

1611, juliol 10. Olocau del Carraixet.

Alfons de Vilaragut, senyor de les baronies i vall d'Olocau, Marines, Gàtova i Torres, i dels llocs de Llanera, Cairent i Carbonell, al terme de la ciutat de Xàtiva, atorga la carta de poblament de les dites Olocau del Carraixet, Marines i Gàtova com a culminació de la proposta pactada de condicions de poblament l'anterior 20 d'agost de 1610.

Notari, Pere Joan Calderer.

A. APPV, Protocol núm. 27.400, notari Pere Joan Calderer. (Localització arxivística facilitada per Jaime Richart Gomà.)

B. Arxiu de Mateu Zaforteza i Crespi de Valldaura, Mallorca (Vilaragut, DN 123). Còpia legalitzada feta el 15 de juliol de 1788 pel notari de València Carles Vicent de Seguí i Rodríguez, qui conservava els protocols del notari Calderer.

Índex

<i>Catàleg cronològic de les cartes de poblament d'aquest volum</i>	903
COL·LECCIÓ DOCUMENTAL	907
<i>Índex antroponímic</i>	1751
<i>Índex toponímic</i>	1795

Índex general de l'obra completa

VOLUM 62A

Pròleg <i>in memoriam</i>	7
<i>Estudi introductori</i>	9
Però, què són les cartes de poblament?	13
Les cartes de poblament valencianes d'època moderna	14
Cronologia	18
Tipologia	20
Sobre els atorgants	22
Sobre la localització i identificació de les cartes de poblament	25
Agraïments	29
Bibliografia	30
Arxius consultats	42
Sigles utilitzades	43
Normes de transcripció	44
Catàleg cronològic de les cartes de poblament	45
Índex alfabètic de les cartes de poblament	54
Catàleg senyorial de les cartes de poblament	62

COL·LECCIÓ DOCUMENTAL

1. 1513, abril 23. Concòrdia de Cortes de Pallars	83
2. 1514, desembre 6. Serra d'en Galceran	85
3. 1515, novembre 3. Turballos (terme de Muro d'Alcoi)	92
4. 1520, març 15. Concòrdia de Carlet i Benimodo	97
5. 1528, novembre 24. Ressalany (terme de Benimodo)	109
6. 1538, octubre 22. Alfauir (perduda)	111

7. 1540, gener 10. Sot de Xera	112
8. 1546, març 7. Ròtova	114
9. 1547, gener 12. Confirmació de Sant Mateu	116
10. 1552, octubre 14. Concòrdia de l'Alcúdia de Carlet	120
11. 1576, agost 30. Torreblanca	122
12. 1582, abril 18. Matet	128
13. 1589, abril 3. Orpesa	135
14. 1589, desembre 8. Primera de Benicàssim i Montornés	148
15. 1590, març 25. Concòrdia de Xestalgar	152
16. 1590, juliol 13. Concòrdia de Mascarell	161
17. 1593, setembre 22. Segona de Benicàssim i Montornés	164
18. 1600, octubre 16. Trullars (terme de Sollana)	169
19. 1603, març 31. Concòrdia de Benicalaf (terme de Benavites)	171
20. 1603, setembre 9. Tercera de Benicàssim i Montornés	176
21. 1607, febrer 16. La Pobla Llarga	182
22. 1609, octubre 21. Setla de Nunyes (terme de Muro)	187
23. 1609, octubre 24. El Pujol	193
24. 1609, novembre 7. Projecte de carta pobla de Vilamarxant	196
25. 1609, novembre 26. Serra i Ria	199
26. 1609, novembre 27. Soneixa i Assuévar	205
27. 1609, desembre 8. Lloc Nou de Benamira o de Sant Jeroni	212
28. 1609, desembre 6. Nàquera	222
29. 1609, desembre 12. Valldigna	230
30. 1609, desembre 22. Corbera	246
31. 1610, gener 6. Sot de Ferrer	247
32. 1610, gener 31. Primera d'Algar del Palància	256
33. 1610, febrer 1. Manuel	266
34. 1610, febrer 7. Sagra i Sanet	274
35. 1610, febrer 11. Agullent	280
36. 1610, març 29. El Verger	281
37. 1610, abril 7. Primera de Massalavés	288
38. 1610, maig 2. Quartell	296
39. 1610, maig 19. Argeleta	306
40. 1610, maig 25. Benaixeve	310
41. 1610, juny 1. Air i Algímia (terme de la Vall d'Almonesir)	323
42. 1610, juny 21. Domenyo	330
43. 1610, juny 27. Redovà	342
44. 1610, juliol 22. Antella	345
45. 1610, agost 7. Navaixes	353
46. 1610, agost 6. Bétera	359
47. 1610, agost 10. Benissanó (no localitzada)	368
48. 1610, agost 20. Primera d'Olocau, Marines i Gàtova	368
49. 1610, agost 24. Càrcer	371

50.	1610, agost 27. Primera de Sumacàrcer (perduda)	377
51.	1610, setembre 7. Barris de Xelva	379
52.	1610, setembre 8. Primera de Bolbait (perduda)	381
53.	1610, setembre 12. Carlet	381
54.	1610, setembre 13. Ampliació d'Algar del Palància	392
55.	1610, setembre 18. Benavites	399
56.	1610, setembre 19. Alcalalí	414
57.	1610, setembre 26. Gilet	418
58.	1610, setembre 28. Benifairó de les Valls	423
59.	1610, setembre 29. Santa Coloma, Frares i Garrofera (les Valls de Segó)	428
60.	1610, octubre 9. Xiva i Godelleta	433
61.	1610, octubre 10. Primera del Genovés (perduda)	444
62.	1610, novembre 3. Primera de Lloc Nou d'en Fenollet (perduda)	444
63.	1610, novembre 3. Oliva i el seu Raval	444
64.	1610, novembre 13. La Llosa de la Plana	451
65.	1610, novembre 23. Beniarjó	464
66.	1610, novembre 30. Alcàsser	474
67.	1610, desembre 20. Estivella i Beselga	489
68.	1610, desembre 25. Tàrbena	495
69.	1610, desembre 27. Benimàmet	501
70.	1610, desembre. Aiolo de Malferit	504
71.	1611. Novelda	506
72.	1611, gener 4. El Pujol	514
73.	1611, gener 11. Segona de Sagra i Sanet	516
74.	1611, gener 21. Segona d'Orpesa	521
75.	1611, febrer 23. Argeleta	523
76.	1611, març 4. Gata de Gorgos	530
77.	1611, març 7. Torís	536
78.	1611, març 13. Primera de Gaibiel (perduda)	543
79.	1611, març 24. L'Abat i Torreta (terme de Manuel)	543
80.	1611, abril 8. Algímia i Alfara de la Baronia (comuna a les dues)	551
81.	1611, abril 10. Rugat, Castelló de Rugat i Aiolo de Rugat	560
82.	1611, abril 19. Vall de Seta: Balones, Beniaisó, Quatretondeta, Fàmorca, Benimassot i Tollos	572
83.	1611, abril 19. Vall de Travadell: Millena i Benimarfull	584
84.	1611, abril 22. Vall de Guadalest: Benimantell, Beniardà, Benisiclí, Ondara, Ondarella, Atzeneta i Maurar	585
85.	1611, abril 23. Raval de Cocentina	598
86.	1611, abril 23. Raval de Sant Joan d'Elx	623
87.	1611, abril 26. Muro d'Alcoi	625
88.	1611, abril 26. Raval d'Oliva. Terres a Font d'en Carròs, Beniflà i Potries	652
89.	1611, maig 8. Pedreguer, Matoses i Albardanera	655

90. 1611, maig 22. Asp	664
91. 1611, maig? Hortes i secans de la vila de Gandia: el Real (<i>Realenco</i>), Almoines, Bellreguard, Miramar, l'Alquerieta de l'Assoc, Benieto i Alcòdar	674
92. 1611, maig 24. Almoines	678
93. 1611, maig 24. L'Alqueria de la Comtessa	686
94. 1611, maig 28. Beniopa	693
95. 1611, maig 29. Alfarb	700
96. 1611, maig 30. Xestalgar	707
97. 1611, maig 31. Llombai	720
98. 1611, juny 1. Catadau	726
99. 1611, juny 1. Rafelcofer	733
100. 1611, juny 1. Benipeixcar	737
101. 1611, juny 10. La Vall de Gallinera	740
102. 1611, juny 11. La Vall d'Ebo	746
103. 1611, juny 12. Sanç (terme de Xàtiva)	747
104. 1611, juny 14. La Vall de Laguar	760
105. 1611, juny 21. Sant Joanet o Sant Joan de l'Énova	766
106. 1611, juny 26. Rotglà, dita abans l'Alcúdia Blanca	782
107. 1611, juny 29. Piles, Palmera i Rafalsineu	790
108. 1611, juliol 3. Quart de les Valls	793
109. 1611, juliol 6. Primera de Bicornb (perduda)	802
110. 1611, juliol 6. La Granja de la Costera, dita Mejorada	802
111. 1611, juliol 8. Real de Montroi	811
112. 1611, juliol 9. Orba	819
113. 1611, juliol 9. Alcàntera	822
114. 1611, juliol 10. Montserrat	829
<i>Índex antroponímic</i>	833
<i>Índex toponímic</i>	883

VOLUM 62B

<i>Catàleg cronològic de les cartes de poblament d'aquest volum</i>	903
115. 1611, juliol 10. Miramar	907
116. 1611, juliol 10. Benumea, Favara i Atzeneta (terme de Pego)	910
117. 1611, juliol 10. Bèlgida	917
118. 1611, juliol 10. Segona d'Olocau, Marines i Gàtova	927
119. 1611, juliol 11. Bellús	934
120. 1611, juliol 11. Senyera	942

121.	1611, juliol 11. Benimeixís (terme de Senyera)	951
122.	1611, juliol 11. Xella	960
123.	1611, juliol 11. Estubeny	968
124.	1611, juliol 12. Navarrés	970
125.	1611, juliol 12. Corberà	973
126.	1611, juliol 15. Primera d'Anna	980
127.	1611, juliol 15. La Vall de Cofrents, Xalans, Xarafull, Teresa i Sarra	984
128.	1611, juliol 15. Castellnou	996
129.	1611, juliol 16. Vallés	1007
130.	1611, juliol 18. El Ràfol de Salem i l'Alcúdia	1008
131.	1611, juliol 19. Salem, Elca i Benigerví	1017
132.	1611, juliol 19. Alfara de la Baronia	1030
133.	1611, juliol 20. Algímia de la Baronia	1040
134.	1611, juliol 20. Beniatjar	1055
135.	1611, juliol 22. Segona del Genovés	1063
136.	1611, juliol 24. Lloc Nou d'en Fenollet	1074
137.	1611, juliol 24. Xest	1085
138.	1611, juliol 25. Miralbó i Torre d'en Lloris	1093
139.	1611, juliol 30. Bunyol	1107
140.	1611, juliol. Primera de Xeresa (perduda)	1118
141.	1611, agost 1. L'Alcúdia (Cocentaina)	1118
142.	1611, agost 7. Riba-roja	1140
143.	1611, agost 7. Gaianes	1153
144.	1611, agost 8. Ondara	1175
145.	1611, agost 9. Annauir (Xàtiva)	1186
146.	1611, agost 15. Terrateig	1193
147.	1611, agost 16. Primera de l'Alcúdia de Crespins (perduda)	1198
148.	1611, agost 17. Montitxelvo	1198
149.	1611, agost 17. La Vall d'Alcalà: la Jovada, la Roca i Beniaia	1206
150.	1611, agost 19. Primera de Petrer	1218
151.	1611, agost 26. Aiello de Malferit	1230
152.	1611, agost 26. Segona de Benimeixís	1233
153.	1611, agost 28. Llanera, Cairent i Carbonell	1240
154.	1611, agost 28. L'Atzúbia	1248
155.	1611, agost 31. Negrals	1253
156.	1611, setembre 2. Fornà	1258
157.	1611, setembre 4. Albalat i Segart	1266
158.	1611, setembre 4. Benissili (la Vall d'Alcalà)	1278
159.	1611, setembre 5. Setla i Mira-rosa	1284
160.	1611, setembre 5. Negociació fallida de Cirat	1296
161.	1611, setembre 5. Benilloba	1299
162.	1611, setembre 7. Segona de Benilloba	1309
163.	1611, setembre 8. Proposta de Toga (no acceptada)	1321

164.	1611, setembre 11. Sarra	1323
165.	1611, setembre 12. Benidoleig	1334
166.	1611, setembre 12. La Vall de Xaló	1339
167.	1611, setembre 14. Teresa de Cofrents	1349
168.	1611, setembre 15. Xarafull	1359
169.	1611, setembre 17. Aiòder	1370
170.	1611, setembre 17. Fonts d'Aiòder	1381
171.	1611, setembre 21. Alboraig	1392
172.	1611, setembre 25. Mislata	1402
173.	1611, setembre 25. Benitandús i Alfara (terme d'Eslida)	1409
174.	1611, setembre 25. Pedralba i Bugarra	1419
175.	1611, setembre 27. Xalans	1433
176.	1611, setembre. 30. Vilamarxant	1442
177.	1611, octubre 2. Alfarrasí (perduda)	1457
178.	1611, octubre 3. Monòver	1458
179.	1611, octubre 9. Primera de Benaguasil	1468
180.	1611-1612. Negociacions posteriors per una nova pobla de Benaguasil	1477
181.	1611, octubre 12. Benasau	1491
182.	1611, octubre 17. Otos, Torralba i Micena	1501
183.	1611, novembre 10. Macastre	1511
184.	1611, novembre 11. Tous	1522
185.	1611, novembre 17. Almedíxer	1524
186.	1611, novembre 20. Artana	1535
187.	1611, novembre 27. Picassent	1540
188.	1611, desembre 2. Tormos	1565
189.	1611, desembre 3. Iàtova	1573
190.	1611, desembre 4. Vilanova de Borriol	1584
191.	1611, desembre 5. La Vilavella	1592
192.	1611, desembre 9. Betxí	1600
193.	1611, desembre 11. Elda	1614
194.	1611. Albaterra	1625
195.	1612, gener 3. Favara	1627
196.	1612, gener 8. Cirat, Pandiel i el Tormo	1638
197.	1612, gener 10. L'Alcúdia de Crespins	1650
198.	1612, gener 12. Modificació de Teresa de Cofrents	1663
199.	1612, gener 13. Modificació de Sarra	1668
200.	1612, gener 14. Modificació de Xarafull	1673
201.	1612, gener 20. Modificació de Xalans	1679
202.	1612, gener 24. Segona de Sumacàrcer	1684
203.	1612, gener 26. Vilallonga	1697
204.	1612, febrer 3. Toga	1702
205.	1612, febrer 7. Segona del Pujol (terme de Benimuslem)	1706

206. 1612, febrer 19. Benimeli	1708
207. 1612, març 3. Montan	1712
208. 1612, març 4. Montanejos	1718
209. 1612, març 5. Aranyuel	1723
210. 1612, març 14. Alberic, Alcosser, Alàsquer i Gavarda.	1724

<i>Índex antroponímic</i>	1751
---------------------------	------

<i>Índex toponímic</i>	1795
------------------------	------

VOLUM 63C

<i>Catàleg cronològic de les cartes de poblament d'aquest volum</i>	1816
---	------

211. 1612, maig 13. Petrés	1821
212. 1612, juny 25. Benicalaf, terme actual de Benavites	1830
213. 1612, juliol 13. Bolbait	1840
214. 1612, juliol 15. Daimús	1854
215. 1612, juliol 29. Segona d'El Verger	1857
216. 1612, agost 1. Guardamar de la Safor (perduda)	1865
217. 1612, agost 8. Raval de Sogorb	1865
218. 1612, agost 12. Parcent, Benigembla i Vernissa	1867
219. 1612, agost 14. Geldo	1882
220. 1612, setembre 28. Serra d'Eslida, Aín, Veo i Alcúdia de Veo	1895
221. 1612, setembre 30. Fanzara	1908
222. 1612, octubre 1. Sueras	1922
223. 1612, octubre 1. Modificació ducat de Gandia, marquesat de Llobai i comtat d'Oliva	1935
224. 1612, octubre 20. Primera de Benillup	1940
225. 1612, octubre 21. Modificació d'Elda	1947
226. 1612, octubre 26. Cortes de Pallàs	1949
227. 1612, octubre 27. Modificació de Petrer	1955
228. 1612, novembre 25. Modificació de Pedreguer	1959
229. 1612. Capítols de negociació de la població de la Vall d'Uixó	1961
230. 1613, gener 1. Orxeta	1974
231. 1613, abril 13. Segona de Benaguasil	1980
232. 1613, maig 10. Segona de la Vall d'Uixó	1996
233. 1613, maig 11. Acceptació de la Vall d'Uixó i renúncia a la primera	2019
234. 1613, juny 24. Segona de Fanzara	2023
235. 1613, juny 28. Castro i Fondegulla	2025
236. 1613, setembre 25. Modificació de Benasau	2033
237. 1614, febrer 19. Segona de Massalavés	2036

238.	1614, abril 24. Poders per a repoblar Benaguasil, Paterna, la Pobla de Benaguasil, Fanzara i Geldo, llocs de la Vall de Veo i Serra d'Eslida, i reialencs d'Onda i Vila-real	2044
239.	1614, octubre 29. Alcalalí	2046
240.	1614, novembre 16. Segona de Redovà	2048
241.	1615, novembre 4. Finestrat	2052
242.	1615, novembre 21. Segona de Bicornb	2054
243.	1616, gener 18. Modificació de la Vall d'Uixó	2065
244.	1616, març 27. Montroi (perduda)	2071
245.	1616, abril 25. Tercera de Sumacàrcer	2071
246.	1616, juliol 25. Artesa	2084
247.	1616, juliol 31. Modificació de Petrer	2093
248.	1616, agost 29. Alcudiola i Massalalí	2095
249.	1616, octubre 7. Primera de Corbera de la Ribera	2098
250.	1616, desembre 9. Xivert	2107
251.	1617, gener 11. Altea	2117
252.	1617, març 29. Paredes (terme de Xèrica)	2122
253.	1617, juliol 18. Modificació de Monòver	2137
254.	1617, octubre 11. Barxeta	2142
255.	1619, agost 22. Modificació de Piles i Palmera	2159
256.	1619, novembre 3. Segona de Gaibiel (perduda)	2165
257.	1620, març 28. Modificació d'Aïr, Vall d'Almonesir	2165
258.	1621, febrer 3. Segona de Corbera de la Ribera	2171
259.	1623, març 7. Modificació d'Alfarb	2182
260.	1623, desembre 8. Torcas (terme de Sogorb)	2186
261.	1624, gener 25. Modificació de Pedralba-Bugarra	2186
262.	1624, maig 27. Raval de Sant Joan, de Xàtiva	2190
263.	1625, març 16. Modificació Raval d'Oliva	2205
264.	1625, setembre 4. Modificació d'Alèdua	2209
265.	1626, febrer 8. Segona d'Anna	2212
266.	1626, març 31. Ràfol Blanc o Alqueria d'Asnar	2219
267.	1626, juliol 6. Rafelguaraf	2225
268.	1626, juliol 6. Faldeta	2233
269.	1628, abril 14. Modificació de Picassent	2241
270.	1628, maig 14. Benillup	2245
271.	1628, octubre 18. Vall de Perputxent	2258
272.	1629, abril 24. Modificació de Navarrés	2263
273.	1629, desembre 9. Alfarrasí	2273
274.	1630, març 13. Modificació de Catadau	2282
275.	1630, març 13. Modificació de Llombai	2285
276.	1634, gener 1. Renúncia d'Elda a la segona carta pobla de 1612	2288
277.	1634, gener 9.. Modificació de Bunyol, Yàtova, Macastre i Alboraiç	2289
278.	1634, juny 13. Modificació de Relleu	2292

279.	1635, març 4. Modificació de Guardamar de la Safor (Perduda)	2295
280.	1635, agost 12. Tercera de Guardamar de la Safor	2295
281.	1635, octubre 17. Bicorn, Benedrís i Quesa	2303
282.	1639, juliol 6. Gaibiel	2311
283.	1640, juny 24. Modificació de Petrer	2318
284.	1640, juliol 15. Modificació de Paterna	2324
285.	1640, desembre 17. Modificació de Faura	2331
286.	1642, abril 7. Confirmació de la modificació de Picassent	2337
287.	1644, juny 9. Tercera de Corbera de la Ribera	2340
288.	1644, agost 7. Segona de Xest	2356
289.	1645, març 25. Modificació de l'Alcúdia de Carlet	2361
290.	1645, setembre 18. Segona de Gata de Gorgos	2362
291.	1648, maig 25. Benicolet	2368
292.	1654, gener 2. Modificació de Carlet i Benimodo	2373
293.	1654, maig 31. Tercera d'Anna	2376
294.	1654, agost 14. Segona modificació de Pedreguer	2383
295.	1658, setembre 18. Modificació de Cortes de Pallàs	2388
296.	1659, desembre 24. Modificació d'Almedíxer	2393
297.	1666, abril 8. Benidorm	2399
298.	1687, novembre 3. Modificació de Guardamar de la Safor	2408
299.	1689, agost 6. Benijòfar (perduda)	2410
300.	1689, octubre 18. Finestrat	2411
301.	1689, novembre 18. Concòrdia de Xest	2415
302.	1691, gener 25. Modificació de Sanç (terme de Xàtiva)	2427
303.	1691, maig 6. Santa Àgueda (terme de Catral)	2429
304.	1691, octubre 4. Modificació de Rossalany (terme de Benimodo)	2442
305.	1692, octubre 20. Modificació d'Artana	2444
306.	1697, febrer 20. Modificació d'Assuévar	2445
307.	1697, maig 12. Alqueria d'Asnar	2447
308.	1697, octubre 23. Molins de Rocamora (Oriola)	2456
309.	1698, gener 4. Benitagell	2465
310.	1699, agost 8. Modificació de Betxí	2476
311.	1699, agost 16. Cabanyes (Alzira)	2478
312.	1700, març 31. Modificació de Tous	2490
313.	1700, juny 16. Modificació de Serra i Ria	2494
314.	1701, octubre 16. Bigastre	2496
315.	1705, juliol 9. La Nucia	2505
316.	1715, juny 2. Confirmació de Bigastre	2506
317.	1725, juliol 12. Renovació de poblament del Fondo dels Frares	2509
318.	1727, octubre 5. Nova concòrdia de Petrer	2513
319.	1745, maig 13. Dolores, Sant Fulgenci i Sant Felip Neri	2518
320.	1755, juny 22. Concòrdia d'Anna	2530
321.	1766, març 5. Alboi (terme del Genovés)	2533

322. 1766, març 24. Llosa de Camatxo (terme de Vall de Pop)	2540
323. 1768, agost 16. Modificació de Navaixes	2543
324. 1773, setembre 1. Penella, (terme d'Alcoi)	2560
325. 1774, març 14. La Sarga (terme de Xixona)	2571
326. 1776, març 18. Segona concòrdia de Navaixes	2582
327. 1779, novembre 25. La Vallonga de Burgunyo (Alacant)	2586
328. 1779, desembre 15. Las Atalayas de Burgunyo (Alacant)	2595
329. 1787. La Barraca d'Aigües Vives	2599
330. 1791? Benadressa (Castelló de la Plana)	2605
331. 1796, desembre 12. Ampliació de la Barraca d'Aigües Vives	2607

APÈNDIX

332. 1611, agost 28. Benejússer (perduda)	2611
333. 1611, setembre 4. Novelda (completat el document)	2611
334. 1616, desembre 18. Tales	2613
335. 1691, abril 7. Formentera de Segura (perduda)	2623

<i>Índex antroponímic</i>	2625
---------------------------	------

<i>Índex toponímic</i>	2671
------------------------	------

*f*onts històriques valencianes
62_B.